

Op te bergen
in de band van
30 mei 2001

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de secretaris van de commissie
mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen

gehouden op 7 mei 2001

INHOUD

Opening	2
Mededelingen	2
Verslag van de vergadering van 26 maart 2001	2
Ingekomen stukken	2
IPO-aangelegenheden	2
Rondvraag	2
Concept IPO-standpunt bestuurssamen stelling en financiering waterschappen	3
Spreekrecht	3
- <i>de heer Tonckens (namens het Drents Particulier Grondbezit)</i>	3
- <i>mevrouw Volders (namens de NLTO)</i>	3
Uitvoering startovereenkomst Waterbeheer in de 21ste eeuw (WB21)	13
Vaststelling Landinrichtingsplan RAK Zuidwolde-Noord/Beneden Egge	14
Voortgang gebiedsgericht milieubeleid (jaarrapportage 2000 en actualisatie 2001-2003)	16
Sluiting	16

STATENCOMMISSIE MILIEU, WATER EN GROEN

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Milieu, Water en Groen, gehouden op 7 mei 2001 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

mevrouw M.Ch.A. Smilde (CDA, voorzitter)
mevrouw J. Alberts (Ouderenpartij)
H. Baas (ChristenUnie)
F. Benning (VVD)
H.H. Dijkstra (GroenLinks)
mevrouw M. Duran (D66)
A. Haak (PvdA)
H. Holman (CDA)
H.R. Hornstra (PvdA)
K. Jonker (CDA)
W.H. Kuiper (GroenLinks)
B. Popken (OPD)
mevrouw G.M. Remmelts-Mulder (VVD)
S.A. van der Schoot (Ouderenpartij)
J.P. Sluiter (D66)
K.H. Smidt (VVD)
mevrouw H.G. Stoel-Snater (PvdA)
H. Zomer (CDA)

Voorts aanwezig:

Joh. Dijks (VVD, gedeputeerde)
mevrouw A. Edelenbosch (PvdA, gedeputeerde)
S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)
mevrouw G. de Vries-Leggedoor (CDA, gedeputeerde)
W.R. Visser (secretaris)
C.J. Mulder (ambtelijk secretaris)
H. van Laar
G.B. Buijs
mevrouw G. Roelfs
H.F.M.J. van den Eerenbeemt

Afwezig met kennisgeving:

Ch.C. de Haas (OPD)
mevrouw H. Kempe-Foekens (ChristenUnie)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

Omdat mevrouw Kempe wegens ziekte enige tijd afwezig zal zijn, zal de commissie haar een attentie sturen.

3. Verslag van de vergadering van 26 maart 2001

Dit verslag wordt conform het ontwerp vastgesteld.

4. Ingekomen stukken

4.1 Brief van gedeputeerde staten van 19 april 2001, kenmerk 16/6.3/2001003194, inzake evaluatie Provinciaal omgevingsplan (POP)

De heer KUIPER heeft behalve de brief over de evaluatie ook een brief ontvangen over de omgevingsbalans. Hij vraagt of ook daarover een keer kan worden gesproken in de commissie.

Mevrouw DE VRIES ziet de omgevingsbalans als een feitelijke rapportage, maar niet als een onderwerp voor een discussie. De omgevingsbalans kan wel betrokken worden bij de evaluatie.

4.2 Brief van gedeputeerde staten van 19 april 2001, kenmerk 16/6.3/2001003194, inzake intensieve veehouderij

De heer HOLMAN adviseert het college een separate beleidsnota over de intensieve veehouderij te maken. Dan is er de meeste kans dat er ook echt iets gebeurt.

De heer BENNING vraagt hoe de rapportage van de Klankbordgroep Intensieve Veehouderij verder zal worden behandeld.

De heer DIJKS deelt mee dat het college de voorstellen 1, 2 en 5 van de klankbordgroep in kaart laat brengen. Als de consequenties van die voorstellen bekend zijn, worden zij aan de staten gepresenteerd. Een datum kan hij nog niet noemen, maar hij wil de snelheid erin houden. De brieven worden conform het voorstel voor kennisgeving aangenomen.

5. IPO-aangelegenheden

Van de gelegenheid tot het stellen van vragen over IPO-aangelegenheden wordt geen gebruik gemaakt.

(Mevrouw De Vries verlaat de vergadering).

6. Rondvraag

De heer POPKEN vraagt of de provincie Drenthe nog plannen heeft om verder gebruik te maken van de Belvédère-subsidies.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt bevestigend. Er wordt een vervolgsubsidie aangevraagd voor het Hunzeproject. Belvédère wordt behartigd door de Productgroep Cultuur en Welzijn, dus zij is niet overal van op de hoogte. Zo nodig wordt een schriftelijk antwoord aan het verslag toegevoegd.

Mevrouw DURAN heeft de voorzitter van de staten laten weten dat zij stopt met haar werkzaamheden voor de staten. Zij is een bed and breakfast-accommodatie in het kader van het Drentse landleven begonnen. Zij serveert daar biologische ontbijten. Zij geeft thans voorrang aan het opvoeden van haar drie kinderen. De provincie stimuleert nu biologische boomkwekerijen. Zij vraagt of de provincie daarvan ook gebruikmaakt voor bijvoorbeeld wegbeplantingen, in het landschapsbeheer enz.

Mevrouw EDELENBOSCH antwoordt dat er in voorkomende gevallen gebruik wordt gemaakt van biologisch gekweekte bomen, maar dat de provincie dit niet voorschrijft. Er worden wat hogere bijdragen voor gegeven. De biologische boomkwekerij wordt ook steeds onder de aandacht gebracht, maar gebruik ervan is geen randvoorwaarde.

Mevrouw STOEL informeert naar de stand van zaken bij de evaluatie van de Drentse Milieufederatie en andere groene organisaties.

Mevrouw EDELENBOSCH communiceert geregeld met de instellingen hierover, omdat zij vindt dat die van elke stap op de hoogte moeten zijn. De evaluaties moeten aan het eind van het jaar afgerond zijn. Er moest een aparte projectleider in huis worden gezocht. Diverse bureaus hebben een offerte ingezonden, maar daaruit heeft de provincie nog geen keus kunnen

maken. Binnenkort komen er nog drie offertes. De bedoeling is om de eerste fase van de evaluatie voor de zomer af te ronden. Daarna komt er een discussiefase. Er wordt gestreefd naar afhandeling in de staten in december, hoewel het nog iets langer zou kunnen duren.

De heer HOLMAN vraagt wanneer de provincie met het toekomstig ammoniakbeleid naar buiten komt.

De heer DIJKS wil in overleg met de commissie op een aantal punten nog een standpunt bepalen. Verder wacht hij vooral op de normstelling door het kabinet. Het tempo waarmee de provincie kan werken wordt mede daardoor bepaald.

7. Statencommissiestuk van 4 april 2001, kenmerk 13/6.7/2001002708, Concept IPO-standpunt bestuurssamenstelling en financiering waterschappen

Inspraak

De heer TONCKENS, sprekend namens het Drents Particulier Grondbezit (DPG), waardeert de brede discussie over de bestuurssamenstelling en financiering van de waterschappen. Het IPO spreekt over een functionele democratie binnen het openbaar bestuur, hiermee doelende op een democratische verkiezing voor het waterschap. Naar de mening van het DPG bestaat bij democratische verkiezingen het gevaar dat de functionele taken onderbelicht gaan worden in verhouding tot algemene taken als milieu, landschap en dergelijke. De gewone burger zal zich niet druk maken over de grondwaterstand in het buitengebied, noch over de hoogte van het water in het kanaal. Het lijkt het DPG essentieel dat diverse groepen bodemgebruikers kwaliteitszetsels hebben in het bestuur van het waterschap, vanwege de kennis van bodemgebruik en waterbehoeften. Vooralsnog lijkt een combinatie van een lijstenstelsel aangevuld met specifieke belangengroepen een goed voorstel. Radicale maatregelen zijn niet nodig als aanpassingen van de bestaande situatie ook tot verbeteringen kunnen leiden.

Ook de waterschappen vallen onder de cultuurhistorie. Meer dan 800 jaar hebben zij hun werk voortreffelijk gedaan.

Wat de financiering aangaat, kan het DPG zich vinden in een scheiding tussen zuiveringsbeheer en een watersysteembeheer. Het IPO staat een stelsel voor dat vanwege het algemene, collectieve karakter van de taak is gebaseerd op

het solidariteitsprincipe. De hoofdelementen hiervoor zijn een ingezetenenomslag en invoering van een watersysteemheffing op basis van de economische waarde van onroerende zaken. Het DPG wijst erop, dat het bepalen van de economische waarde van ongebouwde gronden voor discussie vatbaar is. Niet de economische waarde is een objectieve grondslag, maar de verkapitalisering van het opbrengend vermogen van de grond, in combinatie met de noodzaak van waterbeheer. Nadere studie is nodig. Wellicht kan alle grond, ongeacht de functie, gelijk belast worden. Immers, de hoeveelheid regen die erop valt is precies gelijk. Wellicht is een toeslag denkbaar voor gronden die extra watervoorzieningen nodig hebben. Graag hoort het DPG hoe deskundigen hierover denken.

De heer VAN DER SCHOOT vraagt of de heer Tonckens voor de waterschapsbelasting naar een soort forfaitsysteem zou willen.

De heer TONCKENS kan dat niet zo zeggen. Vaak wordt de opbrengst van landbouwgrond niet bepaald door potentiële opbrengsten van producten, maar door schaarste, gebruik voor wonen of industrie of wat dan ook.

Mevrouw VOLDERS, sprekend namens de NLTO verwijst naar de NLTO-brief van enkele dagen geleden, waarin aandacht wordt gevraagd voor de belangen van de landbouw. De NLTO verschilt op een aantal onderdelen principieel van mening met het IPO. Zij vindt het essentieel dat de bedrijfsvoering in de landbouw direct afhankelijk is van een goed waterbeheer. Zij wenst daarom het onderscheid tussen algemene en specifieke belangen in stand te houden. Een brede politieke belangenafweging zal afbreuk doen aan een landbouwkundig optimale watervoorziening. Het IPO legt de waardevolle suggesties van de commissie-Van der Vliet over de bestuurssamenstelling van waterschappen ter zijde. De financiële effecten van het IPO-standpunt voor de huidige belangencategorieën zijn niet onderbouwd. Er wordt voorbijgegaan aan de specifieke taken van de waterschappen.

De NLTO is geen voorstander van een algemeen lijstenstelsel voor de verkiezing van het waterschapsbestuur, want daarmee zullen politieke partijen dat bestuur gaan domineren. De NLTO voelt meer voor het personenstelsel. De invoering van een lijstenstelsel is het begin van de inlijving van de waterschappen in de algemene democratie. Omdat de Drentse stroomgebieden

zich over de provinciegrenzen uitstrekken, zal de afstemming tussen provincies veel extra inspanning vragen.

Zij vraagt zich af of het wel rechtvaardig en efficiënt zal zijn als de provincies een algemene belasting voor het waterbeheersysteem kunnen heffen. Natuur- en landbouwgebieden vereisen op dit punt een andere afweging dan bebouwde gebieden, de steden en dorpen. Zij wil de trits, wellicht aangepast, als basis voor de specifieke taakstelling van het waterschap als functionele democratie, handhaven. Zij steunt financiering van het zuiveringsbeheer uit de verontreinigingsheffing.

De heer HAAK stelt vast dat in het stuk voor een belangrijk deel wordt tegemoetgekomen aan de wensen die reeds lang in zijn fractie leven. Hij heeft echter het gevoel dat een fundamentele discussie over de positie van de waterschappen uit de weg wordt gegaan. De verbreding van de taak van de waterschappen heeft geleid tot een steeds zwaardere financiële druk op de burgers. Hij meent dat ook de mogelijkheid van ombouw van waterschappen tot provinciale uitvoeringsorganisaties moet worden onderzocht, zodat door democratisch gekozen besturen toezicht kan worden uitgeoefend op de waterschappen. Het is hem volstrekt duidelijk dat een discussie daarover door een aantal organisaties niet wordt gewenst. Gelet op het grote maatschappelijke belang van de taken van de waterschappen is een discussie over waterschappen als een functionele democratie feitelijk noodzakelijk.

Hij is voor handhaving van de ingezetenenomslag, voor iedere burger op dezelfde basis toegepast, dus als een algemene heffing. De mogelijkheid om deze omslag voor alle burgers dezelfde te laten zijn zou moeten worden onderzocht. Hij zou instemmen met de invoering van één watersysteemberekening op basis van de WOZ. Het IPO suggereert echter dat van de regel zou kunnen worden afgeweken, waarbij niet duidelijk is of aan tariefdifferentiaties zoals in de WOZ wordt gedacht.

Hij onderschrijft het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt. Hij gaat ervan uit dat het IPO actie zal nemen tegen de mogelijkheid voor grote vervuilers om af te haken, want die leidt tot de grote onrechtvaardigheid dat de financiering van grote installaties vooral leidt tot een lastenstijging voor burgers, die daarop geen enkele invloed kunnen uitoefenen. Helaas zijn de waterschapsbesturen blijkbaar niet in staat zodanige contracten te sluiten dat binnen de

contractsduur de extra door de afhakers veroorzaakte lasten worden verhaald. Het gebruik van een subsidieregeling waardoor grote vervuilers aan het eind van het jaar een fors bedrag uitgekeerd krijgen zou moeten worden uitgesloten.

De Unie van Waterschappen heeft een adhocwerkgroep WVO-subsidie ingesteld, die diverse bestuursrechtelijke en internationaalrechtelijke aspecten zal onderzoeken. Vooral de Europese mededingingsregelgeving lijkt tot nu toe wat onderbelicht te zijn. De Unie van Waterschappen beveelt met enige nadruk aan om voorlopig nog geen beslissing te nemen over het verstrekken van subsidies of, wanneer dat onvermijdelijk is, te bepalen dat indien de rechtsgeldigheid van de subsidieverstrekking op grond van het geldende recht komt te vervallen de reeds ontvangen subsidiebedragen worden terugbetaald.

In tegenstelling tot onder andere beide insprekers is hij voorstander van een lijstenstelsel van politieke partijen, bij verkiezingen in overeenstemming met de Kieswet. Zijn fractie heeft jarenlang gepleit voor kwaliteitszetels, maar dat past naar zijn oordeel niet meer in de voorgestelde opzet. Hij onderschrijft de opvatting van het IPO dat er geen enkele reden is tot exclusieve vertegenwoordiging van belangengroepen in de bestuursorganen. Hij pleit ervoor deze verkiezingen gelijktijdig met die voor provinciale staten of gemeenteraden te laten plaatsvinden.

In de krant las hij een artikel met als kop "Directe democratie een verademing", geschreven door dijkgraaf Kool van het waterschap Reest en Wieden. Hij vraagt zich in alle gemoede af of deze dijkgraaf dan dijkgraaf zou zijn.

Mevrouw REMMELTS vraagt of de PvdA-fractie meent, dat de uitvoeringstaken van de waterschappen goedkoper kunnen worden uitgevoerd als zij onder verantwoordelijkheid van het provinciaal bestuur worden uitgevoerd. De heer HAAK heeft dat niet doorgerekend, maar alleen al de opheffing van het dagelijks bestuur zou een miljoen kunnen opleveren.

Mevrouw REMMELTS vraagt of de PvdA-fractie heeft nagedacht over de consequenties voor de andere ingezetenen van de waterschappen als alle bedrijven besluiten om zelf hun afvalwater te gaan zuiveren.

De heer HAAK vindt het prima als ze afhaken, als ze maar blijven meebetalen aan de lasten.

Overigens blijkt ook gezuiverd water nog door de waterschappen behandeld te worden. Naar zijn oordeel moeten grote vervuilers gewoon blijven betalen voor de waterzuivering. Voor hem is de vraag of grote bedrijven nog de mogelijkheid mogen hebben om af te haken.

De heer JONKER constateert dat de heer Haak voorstander is van verplichte winkelnering. Zijns inziens is een bedrijf dat zelf zijn water zuivert geen vervuiler meer.

De heer HAAK gaat uit van het solidariteitsbeginsel. Bij gezamenlijke zuivering kunnen de kosten worden gedrukt. Als grote vervuilers afhaken, worden de kleine verbruikers geconfronteerd met hogere lasten.

Mevrouw REMMELTS vraagt hoe de fractie van de PvdA in de Tweede Kamer heeft gestemd bij de wettelijke regeling van de afhaakproblematiek. Misschien had de heer Haak zich beter moeten verdiepen in de overwegingen van de Tweede Kamer.

De heer HAAK is er niet achter kunnen komen hoe de PvdA-fractie in de Tweede Kamer heeft gestemd. Een meerderheid kan het echter wel eens mis hebben. Bovendien heeft de PvdA in Drenthe een eigen verantwoordelijkheid. Misschien heeft men in de Kamer de consequenties niet goed overzien.

Mevrouw REMMELTS releveert, dat de provincie een provinciaal waterhuishoudingsplan opstelt, binnen welk kader de waterschappen moeten uitvoeren. Het provinciaal bestuur oefent toezicht uit op de waterschappen en kan waterschappen oprichten, doen fuseren of opheffen. Voor haar fractie blijft het uitgangspunt dat de waterschappen functionele democratieën zijn, verantwoordelijk voor het waterbeheer. De samenstelling van de besturen en de financiering moeten toegesneden zijn op de brede taak van de waterschappen.

Zij vindt dat het de kiezer duidelijk moet zijn op wie de stem wordt uitgebracht en welk belang, naast het algemene functionele belang, de gekozenen voorstaat. De kiezer vindt het personenstelsel niet optimaal. Het bestuur kan de taak van de waterschappen heel democratisch uitvoeren met een stelsel waarbinnen iedere groepering die waterbeheer in haar programma heeft met een kandidatenlijst komt. De bestuursvorm van het waterschap moet passen bij de functionele taken van het waterschap. Haar

fractie kiest ervoor om in een overgangperiode het specifieke belang een gegarandeerde plaats in het bestuur te geven. Voor haar weegt zwaar dat binnen de specifieke belangengroeperingen veel deskundigheid is te vinden. Zij wil ook over de hele linie draagvlak behouden.

Ook wat de financiën betreft, onderscheiden waterschappen zich van andere overheden. Er is geen rijksbijdrage, zoals Provinciefonds en Gemeentefonds bieden. Zij is het eens met het voorstel om de verontreinigingsheffing en de heffing voor het watersysteembeheer te scheiden. De laatste heffing moet inzichtelijk zijn, met een eerlijke lastenverdeling. Het IPO gaat uit van het solidariteitsprincipe, maar zij vraagt ook aandacht voor het specifieke belang. Het is voor haar moeilijk dat zij de consequenties van het IPO-standpunt niet tot in details kan overzien. In principe kan zij er echter mee instemmen. Zij vindt wel dat nagegaan moet worden of zich onredelijke lastenverschuivingen zullen voordoen en of de uitvoering van specifieke taken niet bemoeilijkt wordt. Zij dringt aan op goed overleg tussen IPO en Unie van Waterschappen.

De heer SLUITER vraagt waarheen de door mevrouw Remmelts aanbevolen overgangperiode moet leiden.

Mevrouw REMMELTS vindt dat in de overgangperiode vooral goed moet worden nagedacht of de voorgenomen stappen de juiste stappen zijn. Wellicht gaan de voorgestane veranderingen in de juiste richting, maar de zorgvuldigheid vereist een voorzichtige procedure.

De heer HOLMAN vraagt of mevrouw Remmelts al een beeld heeft van de eindfase.

Mevrouw REMMELTS wil bereiken, dat de specifieke belangen ook in een nieuw stelsel goed behartigd worden. De waterschappen als functionele democratie staan voor haar niet ter discussie. Zij is het voor een heel groot deel eens met het IPO, maar zij wil specifieke belangen beschermen. Daarom wil zij de directe stap die het IPO voorstaat nog niet zetten.

De heer HAAK is niet zo duidelijk wat mevrouw Remmelts bedoelt met specifiek belang.

Mevrouw REMMELTS verwijst naar het betoog van de heer Tonckens, die precies heeft uitgelegd welke specifieke belangen er zijn. Voor agrarische en andere bedrijven en voor natuurgebieden zijn heel zwaarwegende belangen in het spel.

De heer HAAK constateert dat mevrouw Remmelts belangenbehartiging in het bestuur wil.

Mevrouw REMMELTS wil belangenbehartigers voor een goed watersysteem en goed waterbeheer. Dat noemt zij een functionele democratie.

De heer KUIPER vraagt wat mevrouw Remmelts wil gaan doen als in de overgangssituatie blijkt dat de algemene vertegenwoordiging voldoende rekening houdt met specifieke belangen.

Mevrouw REMMELTS zal de laatste zijn om vast te houden aan specifieke belangenbehartiging als op termijn blijkt dat het waterschapsbestuur de deskundigheid en discipline heeft om alle belangen goed te behartigen. Onzekerheid over deskundigheid en draagvlak is voor haar de reden om de stap die het IPO wil nog niet te zetten.

De heer JONKER meent dat het IPO snel overstag is gegaan en zelfs verder gaat dan de commissie-Togtema voorstelt. Hij vraagt zich af of het niet te snel door de bocht gaat. Het lijkt erop dat er snel een tussenvoorstel moest komen om het volk rustig te houden. Zou het niet verstandiger zijn om een provinciale commissie waterschappen in te stellen en de waterschappen onder de hoede van de provincie te brengen, met een speciale gedeputeerde? Dan is er sprake van meer democratie, zonder een extra bestuurslaag. De wet biedt hiervoor geen ruimte, maar kan worden gewijzigd. De fusies tussen de waterschappen zijn achter de rug, maar het waterbeheer in de 21ste eeuw komt nu aan de orde.

Over de nadelen van het persoonlijke kiesstelsel, verloren stemmen, het weglekken van ervaring en kennis, weidt spreker niet uit. Hij ziet het voorstel van het IPO als een tussenvoorstel. Omdat er steeds meer algemene taken voor het waterschap komen, zal er ook behoefte komen aan een andere structuur. Zolang het voor het grootste deel een functionele taak heeft, dienen er zijns inziens kwaliteitszetsels te blijven. Hij stemt in met een lijstenstelsel zoals voorgesteld, waarbij verkiezingen gelijk met die voor de provinciale staten moeten worden gehouden.

Er is onvrede bij de burgers over de snel stijgende lasten en de onduidelijke berekeningswijze voor de aanslag. Het voorstel van het IPO is simpel, maar de consequenties voor bepaalde groepen zijn niet te overzien. Een nieuwe berekeningswijze op dezelfde basis als die voor de

onroerendezaakbelasting zou uitgangspunt moeten zijn. Het waterschap zal zijn totale begroting jaarlijks moeten vaststellen. De aanslagen worden dan berekend op basis van een factor, deels voor bebouwd en deels voor onbebouwd. Er zijn echter grenzen aan wat burgers en bedrijven kan worden opgelegd. Hij kan leven met de huidige systematiek van vervuilingshellingen.

De heer VAN DER SCHOOT vraagt of het principe dat de vervuiler betaalt nog op een juiste wijze wordt gehandhaafd als grote vervuilers minder behoeven te betalen, om hen maar voor het waterschap te behouden, en als de lasten dan worden doorberekend aan de burger.

De heer JONKER meent dat het nooit mogelijk zal zijn elke vervuiler exact te laten betalen voor wat hij vervuult. De wet geeft de mogelijkheid af te haken. Als het waterschap de vervuiler dan toch met een gereduceerd tarief weet te behouden, lijden de anderen daar minder onder dan wanneer er wordt afgehaakt. De zuiveringsschappen moeten zorgen dat zij voor dezelfde prijs kunnen zuiveren als grote bedrijven dat kunnen.

De heer KUIPER vraagt hoe hij de opmerking van de heer Jonker over onderbrenging bij de provincie moet zien in het licht van de overdracht van provinciale bevoegdheden aan de waterschappen in 1998.

De heer JONKER moet constateren dat er voortdurend beweging is. Het besluit van drie jaar geleden moet worden getoetst aan de werkelijkheid. Hij heeft overigens niet rechtstreeks gepleit voor onderbrenging bij de provincie, maar zich afgevraagd of dat verstandig zou zijn.

Mevrouw REMMELTS vraagt hoe het CDA het karakter van de waterschappen ziet.

De heer JONKER beschouwt ze als grotendeels functionele democratieën. Dat moet voorlopig ook zo blijven. Er komen echter steeds meer algemene taken op het waterschap af.

De heer HAAK is verrast dat in elk geval de opening wordt geboden dat, zij het op termijn, voor de brede algemene taken van de waterschappen tot een andere structuur kan worden gekomen.

De heer HOLMAN constateert dat de PvdA-fractie de enige is die al weet hoe het moet. Hij vindt dat

de komende tijd nog maar eens goed moet worden gediscussieerd wat men precies wil.

De heer HAAK vindt ambtelijke kwaliteit belangrijk, omdat besturen voor een groot deel moeten varen op de deskundigheid van hun organisatie. Hij neemt aan dat de mensen die bij de waterschappen werken de kwaliteiten hebben om voor hun besturen goede beleidsbeslissingen voor te bereiden.

De heer KUIPER vindt dat een waterschap vanuit goede democratische principes georganiseerd moet worden. Door de schaalvergroting bij de waterschappen is er veel meer afstand gekomen tot individuele belangen. Hij ziet meer in een onafhankelijk instituut, dat niet gebaseerd is op een aantal deelbelangen. Ook de waterstaatkundige verzorging behoeft zijns inziens een grote onafhankelijkheid, want zij is gericht op een deelbelangen overstijgend belang. De waterschappen hebben de wettelijke taak van integraal waterbeheer. Dat kan ook het best gebeuren door een onafhankelijk orgaan. De provincie heeft in 1998 taken en bevoegdheden uit handen gegeven. De uitoefening van die taken en bevoegdheden en de daarvan afgeleide taken dienen zijns inziens democratisch gecontroleerd te worden. Een systeem met verkiezingen waarborgt onafhankelijkheid tegenover deelbelangen. Verantwoording vindt achteraf plaats. Hij vindt de trits belang, betaling en zeggenschap achterhaald. De provinciale staten hebben niet de mogelijkheid om sterk richtinggevende uitspraken over de financiering van de waterschappen te doen. Hij denkt in dezelfde richting als de fractie van de PvdA, waarbij het principe dat de vervuiler betaalt en de bewoningsdichtheid voor hem belangrijke componenten zijn. De ideeën van het IPO in de richting van een democratisch ingericht orgaan zijn zijns inziens nog niet voldoende uitgekristalliseerd, maar zijn wel een goede stap.

Mevrouw REMMELTS vraagt of alleen de politieke partijen het algemeen belang kunnen vertegenwoordigen. Zij heeft de indruk dat de heer Kuiper de politieke partijen vooral ziet als waakhonden, die toebijten als er iets niet goed is gegaan.

De heer KUIPER meent dat politieke partijen met een duidelijk programma over water aan verkiezingen moeten meedoen. De in het bestuur van het waterschap gekozenen moeten via de

politieke partijen hun voeding krijgen, net als in de provinciale staten. Hij steunt het idee om de verkiezingen te combineren met die voor provinciale staten.

Mevrouw REMMELTS zegt dat de politieke partijen hun functionele taak goed in hun programma moeten verwoorden. Zij wil de verkiezingen voor de waterschapsbesturen een eigen waarde toekennen en niet combineren met andere.

De heer SLUITER zou heel simpel kunnen redeneren en kunnen zeggen dat de belangen van een bewoner van een flat in Assen bij het waterbeheer totaal anders zijn dan die van de beheerder van een natuur- of landbouwgebied in de buurt van Meppel. De conclusie wordt dan onvermijdelijk dat de natuurbeheerders meer te zoeken hebben in het waterschapsbestuur.

Mevrouw REMMELTS veronderstelt dat de flatbewoner wel graag droog door een recreatiegebied trekt.

De heer SLUITER had ook een wat karikaturale insteek. Voor zijn fractie is het algemeen belang het uitgangspunt, net als bij de aanleg en het onderhoud van zeeverende dijken. Daarbij wordt ook niet geredeneerd dat de inwoners van Zeeland een groter belang hebben en derhalve de Deltawerken maar moeten betalen. Waterbeheer is een zaak van algemeen belang. Dat deelbelangen niet altijd sporen is voorspelbaar. Het IPO stelt geen aanleiding te zien om de positie van het waterschap als functionele overheid binnen het openbaar bestuur ter discussie te stellen, maar terzelfder tijd legt het er de nadruk op dat de waterschapstaken steeds algemener van karakter worden. Het formele IPO-standpunt lijkt meer ingegeven door strategische overwegingen. Het IPO lijkt een al te revolutionaire aanpak onverstandig te vinden, maar een duidelijke eerste stap in de richting van een einddoel te willen zetten. Hij steunt een verdergaande opnemings van de waterschapstaken in het algemene democratische stelsel.

De fractie van D66 is ervan overtuigd, dat het waterschapsbestuur moet worden gekozen door middel van een openlijststelsel, aansluitend bij de Kieswet. Wie er voldoende vertrouwen in heeft dat de gezamenlijke politieke partijen het land kunnen besturen, moeten er ook op kunnen vertrouwen dat die partijen in staat zijn om het algemene waterbeheerbelang in voldoende mate

vorm te geven. Het risico van het lijstenstelsel is wel, dat achter de brede rug van de lijsttrekker waterschapsbestuurders aantreden die de kiezer niet kent en eigenlijk ook niet gekozen heeft. Het IPO zegt niets over de mogelijkheid dat gekozen waterschapsbestuurders ook deel mogen uitmaken van andere overheidsbestuursorganen. Kunnen er straks waterschapsbestuurders komen die tegelijkertijd gemeenteraadslid en lid van provinciale staten zijn? D66 heeft al moeite met een lidmaatschap van twee organen. Hij vraagt of het college bezwaren heeft tegen een cumulatie van bestuursfuncties.

Hij vindt de vraag of er gedurende de overgangperiode nog sprake moet zijn van specifieke belangenvertegenwoordiging ten principale niet erg boeiend. Hij heeft er geen bezwaar tegen, mits die periode van tevoren duidelijk wordt afgebakend.

De financiering is ook een algemeen belang. Zij dient helder te zijn. Hoe meer parameters worden ingebracht, hoe onduidelijker het systeem wordt. Hoofdelementen die het IPO kiest zijn helder: de ingezetenenomslag en de economische waarde. Hij begrijpt niet waarom het IPO vooralsnog de verontreinigingsheffing niet wil ontdoen van de kostencomponent afvoer van regenwater. Naar zijn overtuiging hoort die kostencomponent bij de watersysteemheffing.

De reacties die uitgaan van de opvatting dat waterbeheer meer specifieke dan algemene belangen dient overtuigen hem niet. Hij steunt het standpunt van het IPO in het perspectief van een verdergaande ontwikkeling.

De heer BAAS kan zich niet vinden in het conceptstandpunt van het IPO. Het lijkt er verdacht veel op dat het IPO bij het opstellen van het stuk niet in de agenda van 2001, maar in die van 2010 heeft zitten bladeren. Overigens behoeft voor hem ook niet alles te blijven zoals het is. Aan het huidige systeem van verkiezingen, bijvoorbeeld het stelsel van categorieën, kleven zeker nadelen. Het argument dat verkiezingen door middel van lijstenstelsels interessanter zouden zijn vindt hij wel erg zwak. Zelfs de interessantste verkiezingen in Nederland zijn voor het merendeel van de burgers niet interessant genoeg. Soms lijkt het erop dat er alles aan wordt gedaan om ze nog oninteressanter te maken. De borging van de kwaliteit van de functionele, beheersmatige en uitvoerende taken bij waterbeheer en waterzuivering zijn het best verzekerd door de waterschappen. Directe politieke bemoeienis vindt hij niet gewenst, ook al wordt de taak van het waterschap meer

algemeen. Het IPO maakt hier een fundamentele denkfout. Het provinciaal bestuur geeft de kaders aan. Hij is er nog niet helemaal uit of het lijstenstelsel of het huidige stelsel de voorkeur verdient. Er zou in elk geval een link moeten zijn tussen de lijst en het functionele belang van het waterbeheer. Deelname van politieke partijen lijkt daarom niet echt gewenst. De samenstelling van het bestuur moet niet zodanig worden veralgemeniseerd dat specifieke belangen daarin geen plaats meer kunnen hebben. Wellicht zou een lijstenstelsel met kwaliteitszetels de voorkeur hebben. Het belang van een goed waterbeheer voor de agrarische sector en het natuurbeheer is zo evident dat een plaats voor hen in het bestuur eigenlijk niet ter discussie zou mogen staan. Met de voorgestelde scheiding tussen verontreinigingsheffing en watersysteemheffing kan hij instemmen, maar alles gelijk trekken met een beroep op het solidariteitsbeginsel gaat hem te ver. Algemene kosten kunnen worden omgeslagen over alle ingezetenen; specifieke kosten dienen te worden toegerekend aan specifieke belangengroepen. De burger heeft ook weinig of geen inzicht in de oorzaak van de kosten. Structuurvereenvoudiging zou het voor iedereen duidelijker moeten maken. Hij sluit zich aan bij het standpunt van de provincies Gelderland en Limburg.

De heer POPKEN constateert dat het waterschap, een eeuwenoude instelling, nu onderhevig is aan de veranderingen in de maatschappelijke zienswijzen. Hij ziet de noodzaak van veranderingen in het bestuursstelsel wel in. Onderbrenging bij de provincie, zoals het CDA suggereerde, vindt hij een brug te ver. Hij kan zich vinden in het voorstel van het IPO om de heffingsmethodieken te wijzigen. Vooralsnog wil hij een aantal kwaliteitszetels in het waterschapsbestuur voor landbouw en natuurorganisaties reserveren. Een overgangperiode zou niet te lang moeten duren, niet langer dan een jaar of vijf. Hij wenst de vertegenwoordigers van de provincie in het IPO alle wijsheid, om de kakofonie van voorstellen en ideeën goed op hun waarde te wegen.

De heer VAN DER SCHOOT merkt op dat vele adviesbureaus goede zaken doen bij dit onderwerp. Het IPO wenst de waterschappen als functionele democratie te beschouwen, maar als de democratie niet functioneel is, is er een dictatuur.

Belangenvertegenwoordiging in het bestuur heeft zijn langste tijd gehad. De Ouderenpartij heeft het

vorig jaar tijdens de begrotingsbehandeling om meer provinciaal toezicht gevraagd. Zij stond alleen in die wens, maar nu blijken ook anderen zo te denken.

De opmerking van het IPO dat indien specifieke taakbelangen dat vergen specifieke financiering steeds een optie blijft, lijkt hem een vrijbrief om alles op de burger te verhalen. Hij meent dat dit moet worden geweigerd, desnoods met burgerlijke ongehoorzaamheid. Het moet afgelopen zijn met de tolerantie jegens het spreiden van de stijging van allerlei lasten van het Rijk, de provincie en de waterschappen. De laagstbetaalden en gepensioneerden die onvoldoende gecompenseerd worden hebben er het meest mee te maken. De Ouderenpartij eist dat de waterschapsboeken worden gecontroleerd door de toekomstige provinciale rekenkamer. Hij heeft geen behoefte aan kretologie. Om het functionele karakter van de waterschappen inhoud te geven, zullen voor de toelating een aantal specifieke toelatingseisen geformuleerd moeten worden. Een algemene waterschapsbelasting mag zijns inziens pas worden ingevoerd als andere belastingen worden beëindigd of verlaagd. Bij allerlei fiscale zaken is de landelijke fiscale regie volkomen afwezig. Er is geen inzicht meer in de lasten die de burger moet betalen. Hij eist dat schoksgewijze investeringen, met dito aanslagen, niet meer zullen voorkomen. In het IPO-verhaal is dit belang van de burger weer niet aan de orde gekomen. Hij steunt de opvatting van de heer Haak dat democratisering wezenlijk is om invloed en controle te kunnen uitoefenen op een zaak die steeds ongrijpbaarder wordt.

De heer SWIERSTRA betoogt dat professor Toonen duidelijk heeft aangetoond dat het waterschap niet alleen een uitvoeringsorganisatie is, maar ook een medeoverheid en dit dient te blijven, omdat het een constitutioneel belang vertegenwoordigt. Het vertegenwoordigt ook een existentieel belang, want iedereen heeft met water te maken en is ervan afhankelijk. Op geen enkele manier mag risico worden gelopen met de zorg voor en over het water. In het stuk van het IPO is getracht tot een zo zuiver en principieel mogelijke benadering te komen, maar het is niet op punten en komma's dichtgetimmerd. Er worden nog geen definitieve stellingen ingenomen. De discussie is begonnen doordat de waterschappen meer algemene taken hebben gekregen, niet te verwarren met algemeen democratische taken zoals in de staten worden behartigd. Daardoor is discussie ontstaan over bestuursamenstelling en

financieringssysteem. Er is een commissie-Togtema ingesteld en vervolgens een commissie-Toonen. De resultaten van die commissies zijn al een jaar bekend bij de verschillende partijen. Het is daarom zeker niet te vroeg om de discussie nu op hoofdlijnen te gaan afronden. In het standpunt van het IPO wordt nog lang niet ingegaan op alle principiële punten. Dat kan, want er is op dit moment een goed functionerend waterschapsbestel, zij het dat de Commissie Waterbeheer 21ste eeuw tot de conclusie is gekomen dat er de komende jaren heel wat moet worden gedaan. Het is daarom van belang dat het bestel wordt gemoderniseerd en adequaat wordt toegerust. Er mogen echter geen risico's worden gelopen. Dat is een van de redenen dat nog niet een fundamentele discussie wordt gevoerd. Als de samenleving daarom vraagt kan die discussie overigens gevoerd gaan worden. Hij was wat verbaasd over enkele opmerkingen van het CDA die een beetje inhielden, dat het karakter van functionele medeoverheid ter discussie zou kunnen worden gesteld. Er zou natuurlijk ook gediscussieerd kunnen worden over het waterschap als uitvoeringsorgaan van de provincie, maar dat kan over vijf of tien jaar ook nog heel goed. Hij heeft thans geen behoefte aan een discussie over de scheidslijn tussen de verantwoordelijkheid van de provinciale overheid en die van de waterschappen. Staten en waterschapsbesturen kunnen dat de komende jaren verder doen. Als het waterschap dan voor zijn verkiezingen een lijstenstelsel heeft, is er een zichtbare politieke invloed. Hij ziet dat liever dan de min of meer onzichtbare invloed die er nu toch is. Vanaf het moment dat het waterschap zijn taken echt politiek, algemeen democratisch opvat, zet het voor de staten de deur open om vast te stellen dat de scheidslijn zo gering is geworden, dat het waterschap ingebracht kan worden in de algemene democratie en kan worden omgevormd tot een uitvoeringsorganisatie. Het kan ook andersom gaan. Als de provincies hun taken, het waterhuishoudingsplan, de toetsing van de beheersplannen en de reglementering van de waterschappen, onvoldoende serieus nemen, zetten zij voor de waterschappen de deur open om een meer algemeen politieke concurrent te worden. Het is best mogelijk dat daardoor een structuurdiscussie over het waterschap ontstaat, die verschillende kanten uit kan gaan. Op dit moment zou zo'n discussie te theoretisch en te bureaucratisch zijn. Het geweldig grote belang van het water zou dan toch min of meer in de waagschaal worden gelegd.

Bij de discussies moet rekening worden gehouden met Europese regels, zoals de kaderrichtlijn water en algemene mededingingsregels. Het is Europa dat bijvoorbeeld dicteert dat bedrijven straks vrij zijn in het aangaan van een zuiveringscontract met een waterschap of met een particulier. Er is in wezen sprake van een kortere of langere overgangsproblematiek doordat de lasten ten gevolge van het afhaken verdeeld moeten worden. Het lijkt verstandig om tot landelijke richtlijnen op dit punt te komen, om de verschillen niet al te groot te maken. Er worden zeker niet op lichtvaardige wijze subsidies verstrekt aan bedrijven, die daar dan mooi weer van kunnen spelen ten koste van de burger. Dit onderwerp alleen kan echter geen parameter zijn voor een structuurdiscussie.

Het IPO heeft er nadrukkelijk voor gekozen de financiële gevolgen van een herstructurering nog niet in beeld te brengen. Op dit moment is de provincie het strategisch sturende kader, maar niet het kader dat tot in detail de tarieven en andere consequenties vaststelt. De democratische afweging moet binnen de waterschappen worden gemaakt. Als eerst wordt gekeken naar de effecten, bijvoorbeeld voor de lasten voor de burgers, komt men er nooit uit. Men zal dan steeds verdere verfijningen en steeds meer complicerende systemen maken. Natuurlijk zijn de financiële gevolgen buitengewoon belangrijk, maar er dient geredeneerd te worden naar een zuiver systeem dat transparant en toegankelijk is. Daarna moeten de financiële gevolgen op een goede manier worden geregeld. Als dan wordt gekozen voor een scheiding tussen een watersysteemheffing en een verontreinigingsheffing, moet vervolgens de basis daarvoor worden vastgesteld. Regenwater is daarbij een zeer complicerende factor. Het IPO kiest voor het solidariteitsbeginsel, waarbij steeds duidelijk gemaakt moet worden dat het water van groot algemeen belang is. Ook de flatbewoner in Assen heeft belang bij een goed functionerende agrarische sector. De inmiddels algemeen aanvaarde principes van de Wet onroerende zaken kunnen daarvoor worden gehanteerd. Dat kan echter leiden tot grote verschuivingen, waarvan men zich moet afvragen of zij wenselijk zijn. De Unie van Waterschappen heeft een commissie-Leemhuis in het leven geroepen die al een aantal becijferingen heeft gemaakt. Als de waterschappen de gegevens hebben aangeleverd voor de uitwerking van het systeem, moet de politieke keuze gemaakt worden waar de lasten exact terecht komen. Dat lijkt een betere benadering dan aanvankelijk door de

commissie-Togtema is gekozen. Die leidde tot een zeer gecompliceerde opzet van de financiering.

Het introduceren van een lijstenstelsel heeft niet op gespannen voet te staan met de specifieke belangen of het functionele karakter van het waterschap. Het functionele karakter van het waterschap wordt in de opvatting van het IPO gerelateerd aan de taak die het waterschap krijgt. Daarin is besloten dat het waterschap zich ook bemoeit met water voor meer algemene taken, zoals natuurbeheer of recreatie. Dat is niet dezelfde algemene taak die de staten behartigen. Bij de verschillende taken behoort een bepaald waterregime. Een lijstenstelsel wordt over het algemeen beter gevonden dan een personenstelsel. Bij zo'n lijstenstelsel dienen de partijen ervoor te zorgen, dat het waterschap de watertaken naar behoren uitvoert. Als het waterschap dat niet doet, wordt het op zijn vestje gespuugd door het provinciaal bestuur. De provincie heeft diverse sanctiemiddelen. Zij kan zelfs achteraf besluiten van het waterschap vernietigen wegens strijd met het algemeen belang of met de wet.

In de meest zuivere vorm van een lijstenstelsel is een vertegenwoordiging van de specifieke belangen in het bestuur van het waterschap niet nodig. Het IPO kan zich echter voorstellen dat er in een overgangperiode toch nog sprake zal zijn van een vertegenwoordiging van specifieke belangen door middel van kwaliteitszetels. De Unie van Waterschappen en verschillende belangenorganisaties pleiten daar sterk voor. Hij is het niet eens met het idee dat het zonder vertegenwoordiging van de specifieke belangen niet kan, maar men zou ergens tussenin kunnen uitkomen.

De heer KUIPER is dan benieuwd naar de politieke opstelling van de gedeputeerde, want de fractie van de VVD heeft aangedrongen op een gegarandeerde plaats voor het specifieke belang in het bestuur.

De heer SWIERSTRA mag uitsluitend aangesproken worden als lid van het college van gedeputeerde staten en een klein beetje als lid van het dagelijks bestuur van het IPO. Hij wil op 10 mei een goed advies van de staten van Drenthe bij zich hebben. Als het aan hem ligt, zal dan een zo principieel mogelijk standpunt door het IPO worden ingenomen, waarmee het gesprek met de Unie van Waterschappen wordt voortgezet. Het is denkbaar dat de Unie het lijstenstelsel accepteert, maar hoe dan ook

vasthoudt aan vertegenwoordiging van het specifieke belang. Het IPO zou het daarmee oneens kunnen zijn, maar een overgangperiode kunnen accepteren, waarin getracht kan worden elkaar heel pragmatisch te vinden. Hij vermoedt dat een redelijk compromis te vinden zal zijn. Een meer definitieve regeling wordt dan een paar jaar uitgesteld, maar dat is dan gelet op het constitutionele belang van het water niet zo erg. Ook al is een vertegenwoordiging van specifieke belangen bij een principiële benadering niet noodzakelijk, er wordt vanuit verschillende groeperingen nog sterk op aangedrongen. Dan komt ook nog de vraag aan de orde hoeveel kwaliteitszetels nodig zijn. De Unie wil 40% tot 60%. Anderen vinden 20% meer dan genoeg. Enkele jaren geleden hebben de staten niet zozeer provinciale taken overgedragen aan de waterschappen, maar de structuur van de waterschappen opnieuw ingevuld. De staten hebben toen al aangegeven, dat met kwaliteitszetels het democratische karakter onrecht werd gedaan. Bovendien wordt de rest van het bestuur gelegitimeerd om zich maar niet te bemoeien met de specifieke belangen, terwijl dat net zo goed die functionele taak heeft. Het college heeft geen opvatting geformuleerd over de noodzaak van een gegarandeerde plaats voor specifieke belangen. Het wacht het advies van de staten af. De meerderheid van de commissie lijkt op dit moment te kiezen voor een lijstenstelsel, maar kan leven met een specifieke vertegenwoordiging in een overgangperiode. Op 10 mei neemt het IPO een verdergaand standpunt in, waarna, ook in de staten, ruimte is voor verdere discussie, gehoord de opvattingen van andere provincies en andere belanghebbenden. Eind juni zal het IPO-bestuur, onder andere na consultatie van de staten, een definitief standpunt innemen. Op dat moment kan alsnog worden besloten, deze discussiepunten verder aan te scherpen of af te zwakken. Daarna volgt een traject van overleg met het kabinet en wellicht de Tweede Kamer. Daarna moet er wetgeving komen.

De heer KUIPER lijkt het goed dat thans in de commissie duidelijk wordt vastgesteld hoe de verhoudingen liggen, waar het de wenselijkheid van een democratisch systeem betreft.

De heer SWIERSTRA bepleit bij de commissie om het college de ruimte te geven het standpunt in te nemen dat wordt gekozen voor een lijstenstelsel, waarbij men zich kan voorstellen dat er een

overgangperiode komt. Zo wordt hopelijk een open discussie mogelijk.

De heer HAAK heeft behoefte aan enig overleg.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

TWEEDE TERMIJN

De VOORZITTER stelt vast dat de commissie naar het oordeel van de sprekers hun inbreng goed heeft begrepen.

De heer HAAK dankt de sprekers voor hun bijdragen, want het is goed als er vanuit het maatschappelijk veld informatie komt. Hij hecht eraan dat er in elk geval zal worden gekozen voor een systeem waarbij een lijstenstelsel het uitgangspunt is, zonder kwaliteitszetels. Hij kan zich voorstellen dat gedurende een beperkte overgangstermijn een andere invulling wordt gegeven.

De heer SLUITER vraagt hoe lang een overgangperiode kan duren.

De heer HAAK denkt aan maximaal een zittingstermijn van een waterschapsbestuur, dus de periode tussen twee verkiezingen.

De heer KUIPER meent dat dan voorafgaande aan de volgende waterschapsverkiezingen er al duidelijkheid moet zijn over de invulling van het lijstensysteem. Misschien is het verstandiger om de volgende verkiezingen nog volgens het huidige systeem te houden en in het begin van de volgende periode vast te stellen hoe het verder moet.

De heer HAAK stelt vast dat de waterschappen nog een bijna volle periode van drie jaar te gaan hebben. Daarna kan worden overgegaan op een nieuw systeem. Na het IPO-overleg van juni kan al duidelijk zijn hoe er binnen het IPO over wordt gedacht.

Mevrouw REMMELTS is blij met de open discussie die over dit belangrijke onderwerp heeft plaatsgevonden. Haar fractie is het eens met de opmerkingen van de gedeputeerde over de vertegenwoordiging van het specifieke belang. Zij vindt het heel belangrijk dat thans geen onvoldoende doordachte stappen worden gezet. Daartoe dient het specifieke belang

vertegenwoordigd te zijn in het waterschapsbestuur.

Zij wil zich nog niet binden door een termijn voor de overgangperiode te noemen. Na de eerstvolgende verkiezingen zou opnieuw een evaluatiemoment moeten worden ingebouwd. Zij ziet de volgende discussie al met belangstelling tegemoet. Zij wenst de gedeputeerde succes in het IPO.

De heer JONKER wil de kwaliteitszetels voorlopig handhaven, maar kan zich vinden in de formulering van de gedeputeerde. De overgangperiode dient zijns inziens te duren totdat er duidelijkheid is over wat er verder gaat gebeuren. Dat moet natuurlijk niet 30 jaar duren.

De heer KUIPER is blij met het onderscheid dat is gemaakt tussen constitutioneel en existentieel belang. Zijn fractie is voor een lijstenstelsel als einddoel. De overgangperiode dient te worden gekoppeld aan een periode van waterschapsverkiezingen. Als het mogelijk is het nieuwe systeem binnen de huidige periode te realiseren, moet dat gebeuren. Het is misschien verstandiger dat over de volgende verkiezingen heen te tillen.

De heer SLUITER is ten principale weinig geboeid door de vraag of in de overgangperiode nog sprake zal zijn van een vertegenwoordiging van specifieke belangen. Het gaat er vooral om dat het einddoel wordt gehaald. Hij vindt het wel belangrijk dat de overgangperiode wordt afgebakend. Hij kan zich voorstellen dat de lopende bestuursperiode voldoende is, maar gelet op de aard van de veranderingen moet misschien de volgende bestuursperiode erbij worden genomen. Dat is dan maximaal zeven jaar, hetgeen wel moet kunnen na de 800 jaren dat er al waterschappen bestaan. Hij herinnert aan zijn opmerkingen over een cumulatie van bestuursfuncties.

De heer BAAS is gerustgesteld in die zin, dat het constitutionele belang ook in een nieuw systeem bovenaan blijft staan. Hij kan zich aansluiten bij hetgeen zoal is gezegd over de overgangperiode.

De heer POPKEN pleit voor de totstandbrenging van een nieuw systeem met een lijstenstelsel in de huidige bestuursperiode.

De heer VAN DER SCHOOT betreurt het nog steeds dat het IPO een fundamentele discussie uit

de weg is gegaan. Indien er een duidelijke visie zou zijn op de taakopdracht voor het waterschap en de consequenties ervan, zou de discussie daardoor positief worden beïnvloed. Zijn fractie is voorstander van een lijstenstelsel, zonder kwaliteitszetel. Zij wenst ook dat een regie op de financiële consequenties mogelijk wordt gemaakt. Als de provincies alleen maar vaststellen dat zij daar niet over gaan, ontstaat er een soort gefnuikte regie, waardoor de volksvertegenwoordiging niet voldoende invloed kan uitoefenen. Het lijkt hem een uitstekend uitgangspunt dat de zaak bij de eerstvolgende verkiezingen voor de waterschappen geregeld moet zijn.

De heer SWIERSTRA betoogt dat de inhoudelijke discussie dit jaar moet worden afgerond, waarna de resultaten in wetgeving moeten worden omgezet. Hoe lang dat precies duurt is niet te voorspellen. Voor een overgangperiode moet men wel een periode met het nieuwe waterschapsbestuur hebben kunnen werken. Dat wordt dan al gauw een periode van zeven jaar. Als er principiële besluiten zijn genomen, moeten ze zo snel mogelijk worden geïmplementeerd en vervolgens geëvalueerd.

De discussie over bestuurlijke incompatibiliteiten staat naar zijn oordeel enigszins los van de discussie over de structuur van de waterschappen. Op dit moment mogen statenleden lid zijn van een waterschapsbestuur. DB-functies zijn onverenigbaar. Het waterschap blijft een functionele medeoverheid met een eigen gekozen bestuur.

Het financiële toezicht op de waterschappen is in de wet vastgelegd. Wordt gekozen voor de figuur van een functionele medeoverheid, dan is het democratisch bestuur van die medeoverheid ook verantwoordelijk voor de financiële kanten. De huidige discussie leidt dan niet tot fundamentele veranderingen. Wordt de structuur anders, dan moet de discussie over de financiële aspecten apart gevoerd worden, los van de huidige discussie. Wordt echter overgegaan op een WOZ-benadering, dan moet het nieuwe systeem heel goed worden bekeken. Dat komt dan zeker in de commissie aan de orde.

De heer VAN DER SCHOOT vindt dat er al te veel ongewenste lastenverschuivingen hebben plaatsgevonden. Gelet daarop en op de afhaakproblematiek zou hij willen dat vanuit de commissie het signaal werd meegenomen dat de rek uit de tolerantie voor fiscale wijzigingen is. Als

zeven jaar moet worden gewacht is de verschuiving al veel te ver doorgeschoven.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de discussie over het Waterbeheer in de 21ste eeuw, het volgende agendapunt, al heel sterk is toegespitst op de effecten van de toekomstige lasten voor verschillende groepen. Helaas heeft het Rijk tot op dit moment geen enkele ruimte geboden voor het meewegen van de lokale lastendruk. Het IPO en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten blijven hierover discussiëren.

De VOORZITTER stelt vast dat er voldoende is gediscussieerd, met als uitkomst dat er een ruime meerderheid is voor een lijstenstelsel, waarbij genuanceerd wordt gedacht over de vraag of nog kwaliteitszetels nodig zijn. Er is in ieder geval brede steun voor een overgangsfase.

Zij merkt op dat de agendapunten 8 en 10 vandaag nog besproken moeten worden, terwijl tevens enkele onderdelen van agendapunt 12 aan de orde moeten komen. Wat overblijft kan doorgeschoven worden naar de commissievergadering van juni. Zij constateert dat de commissie hiermee instemt.

8. Statencommissiestuk van 17 april 2001, kenmerk 13/6.8/2001002710, Uitvoering startovereenkomst Waterbeheer in de 21ste eeuw (WB21)

De heer KUIPER spreekt zijn waardering uit voor de snelheid waarmee het destijds vastgestelde beleid tot uitvoering wordt gebracht. Hij signaleert dat dit beleid nog te veel is gericht op het tegengaan van calamiteiten. Er moet ook aandacht zijn voor de relatie tussen kwaliteit en kwantiteit, vooral voor de invloed van het bovenstroomse water op het benedenstroomse, voor de verdroging en het grondwater. Er moet in het beleid integraliteit zijn tussen verstedelijking, natuur, landbouw, waarbij duurzame landbouw, zandwinning en watergebruik. De consequenties voor het ruimtegebruik zijn hem niet helemaal duidelijk. Hij meent dat op dat punt een goede aanzet is gegeven in de Vijfde nota op de ruimtelijke ordening.

De heer VAN DER SCHOOT lijkt het bureaucratische traject om van startovereenkomst tot nationaal bestuursakkoord te komen typisch Nederlands. De contacten met de gemeenten lopen primair via de waterschappen. Hij vraagt of er al een plan van aanpak is voor de afstemming met de gemeenten. Is er een evaluatiemoment

afgesproken? Is er ook controle op de waterschappen?

Hij zou de term "niet afwentelen" bij de inrichting van de watersystemen graag juridisch waterdicht gedefinieerd hebben. Ook in dit stuk blijkt dat de fiscale regie in het land ontbreekt. Dat signaal moet naar Den Haag. De overheden kunnen niet stelselmatig belastingen verhogen terwijl andere overheden dat ook doen, zonder te weten wat de feitelijke lastendruk voor de burger is.

Hij pleit ervoor om bij het waterbeheersysteem een investeringsgrens aan te geven, omdat aan de investeringen lasten gekoppeld zijn die waarschijnlijk gespreid moeten kunnen worden over meer jaren. De onafhankelijke commissie die zich buigt over gecontroleerde overstromingen en de communicatie met de bestuurders ter zake moet een verifieerbaar communicatieplan krijgen.

De heer SLUITER stemt in met de voorgestelde aanpak. Hij stemt ook in met een regeling van de financiering bij de begroting, maar dat mag niet leiden tot een lastenuitzetting. Hij gaat ervan uit dat dekking ook wel te vinden is bij andere portefeuilles.

Mevrouw REMMELTS stemt in met het voorstel. Zij herinnert aan de inbreng van haar fractie op 20 november jl., die actueel blijft. Samenwerking tussen alle overheden is van groot belang. Het beleid mag niet alleen gericht zijn op de calamiteiten van 1998. Er moet aandacht zijn voor meervoudig grondgebruik en samenwerking tussen gemeenten en waterschappen. Is het wel zo verstandig dat de gemeenten niet in de stuurgroepen zitten?

De heer JONKER zegt dat de overheid geen garanties kan geven, maar alleen kan trachten de risico's te beperken. Iedere bestuurslaag heeft zijn eigen verantwoordelijkheid en dat moet ook zo blijven. Er is tot nu toe al heel wat gebeurd, maar dat was nog wat onzichtbaar. Hij vraagt zich af of een feestje van f 15.000,-- zoals in werkplan nummer 11 staat wel echt op zijn plaats is. Hij verzoekt de gedeputeerde druk op de ketel te houden, zodat er voortvarend gewerkt wordt.

De heer SWIERSTRA ontkent dat het beleid te veel gericht is op calamiteiten uit het verleden en te weinig op andere zaken. Juist de provincies mikken op veel meer dan op het bestrijden van wateroverlast. Zij willen integraal waterbeleid. Drenthe wil een relatie met de Vijfde nota en met het POP. De relatie tussen waterschappen en gemeenten moet worden uitgewerkt. In de

toekomst zal meer dan in het verleden moeten worden gekeken of er voldoende afstemming is geweest.

Het "niet afwentelen" is veel meer een politieke keuze dan een juridische. Gedoeld wordt op het afwentelen van water, dan wel de kosten van water, van het ene stroomgebied naar het andere. Het gaat niet over de interne lastenverdeling binnen een waterschap. Verrekenen komt pas aan de orde nadat eerst alles in het werk is gesteld om water te bergen in het eigen stroomgebied, andere voorzieningen te treffen etc.

Alleen de Ouderenpartij maakt expliciet een punt van het ontbreken van een fiscaal regime.

De heer VAN DER SCHOOT betreurt dat zeer, want er wordt vaak gesproken over onaanvaardbare lastenverschuivingen.

De heer ZOMER begrijpt de frustratie van de heer Van der Schoot wel, maar er is nu eenmaal een trend om de belastingen te verschuiven van het Rijk naar de regio en de gemeente. Het Rijk neemt de lokale lasten in de koopkrachtplaatjes niet mee. Zijn fractie brengt dit regelmatig onder de aandacht van de Tweede Kamer. De minister van binnenlandse zaken is echter niet ontvankelijk voor de argumenten.

De heer SWIERSTRA merkt op dat al dit soort zaken financieel uiteindelijk bij de begroting geregeld wordt, want er is dan een afweging tussen verschillende aandachtsvelden. Als de heer Sluiter geen lastenuitzetting wil, kan hij er op terugkomen. Hij acht het overigens onontkoombaar dat het waterbeleid in Nederland steeds duurder wordt.

De gemeenten kunnen wat hem betreft nadrukkelijk een plaats in de stuurgroepen krijgen. Hij bevestigt dat er al heel wat gebeurt. Op 13 juni zullen de resultaten van onderzoeken naar wateroverlast bekend worden gemaakt. Een feestelijke bijeenkomst bij de afronding of de start van grote projecten kan zeer functioneel zijn. Zo'n bijeenkomst is inhoudelijk. Een inhoudelijke voorlichtingsbijeenkomst kost ook f 15.000,-.

De VOORZITTER stelt vast dat het statencommissiestuk voldoende is besproken.

10. Statcommissiestuk van 9 april 2001, kenmerk 14/6.7/2001001704, Vaststelling Landinrichtingsplan RAK Zuidwolde-Noord/Beneden Egge

De heer HORNSTRA heeft gelezen dat men bang is dat de stemming over het landinrichtingsplan negatief beïnvloed zal worden door de plannen voor het landgoed Linde van de heer Luten.

Het is de bedoeling dat een aantal overgangen over de N48 gesloten wordt, hetgeen met zich brengt dat een groot aantal fietsende scholieren over de oude Zuidwoldigerweg of door een natuurgebied, Steenbergen-Oostveld, moet gaan. Dat betekent dat er een geweldige druk op die twee fietspaden komt.

De heer DIJKSTRA is het opgevallen dat er wel tien ambtshalve wijzigingen van de kaart moesten plaatsvinden. Er staan echter ook een aantal prima plannen en besluiten in het stuk, waar GroenLinks blij mee is. Een enkel besluit om te kijken of iets kan is wel wat mager, maar de intentie is goed.

De heer POPKEN gaat akkoord met het plan. Hij hoopt dat de situatie rond het landgoed Linde de stemming over het plan niet negatief zal beïnvloeden. Hij wenst de inrichtingscommissie de wijsheid toe om bij een positieve uitslag van de stemming de herinrichting tot een goed einde te brengen.

Mevrouw DURAN merkt op dat door het intensieve agrarische gebruik van de afgelopen decennia de herkenbaarheid van de verschillende elementen is afgenomen. Zij vindt herstel en versterking terug in het plan. De ecologische versterking, de verbindingszones en de waterhuishoudkundige aanpak zijn zeer belangrijk. Zij vindt dat de versterking van het landschap wel erg afhankelijk is gesteld van toedelingmogelijkheden en medewerking op basis van vrijwilligheid. Naar haar idee dient versterking zonder meer plaats te vinden, terwijl de aanleg van nieuwe elementen in overleg met de eigenaren kan plaatsvinden.

Zij mist op de plankaart een aanwijzing van cultuurhistorisch waardevol gebied.

Voor de realisering van heel reële maatregelen in het kader van de plus is nog slechts 200 ha verworven. Er dienen nog 600 ha verkregen te worden. Zij vraagt of dat mogelijk is.

Het weidegebied van Alteveer is nu nog slechts als een stergebied aangegeven. In dit relatief vochtige weidegebied zijn nog belangrijke waarden aanwezig, vooral in het wijken- en slotenpatroon. Zij meent dat de landbouw- en natuurwaarden hier in relatie met elkaar in stand moeten worden gehouden. De verbeteringen aan de noord-zuid lopende waterlopen lijken daarmee

in strijd. Als ergens extensiveringsmaatregelen op hun plaats zijn, is het wel in dit gebied. Er zouden geen nieuwe bedrijven ingeplaatst moeten worden.

Ten slotte vraagt zij welke invloed de uitbreiding van het bedrijventerrein Buitenvaart ten zuiden van Hoogeveen zal hebben.

De heer VAN DER SCHOOT heeft veel waardering voor het plan. Hij heeft er wel bedenkingen tegen dat hoewel de opmerkingen van de gemeente Hoogeveen wegens overschrijding van de wettelijke tijdslimiet niet ontvankelijk werden verklaard zij wel uitvoerig zijn behandeld. Hij gunt ook anderen die souplesse.

De heer SMIDT is het niet eens met de opmerkingen van D66, omdat het stuk door de streek gedragen wordt. Er is een duidelijke bottom-up benadering geweest. Hij hoopt dat de stemmingen niet worden gehinderd door de mond- en klauwzeercrisis.

De heer HOLMAN complimenteert de Landinrichtingscommissie met het plan. Hij hoopt dat de stemming positief zal verlopen. Mevrouw Duran heeft een aardig betoog gehouden, maar een bijdrage van dien aard in de streek zelf zou niet bijdragen tot een positieve stemming.

De heer BAAS sluit zich aan bij de complimenten die al zijn uitgesproken.

Mevrouw EDELENBOSCH sluit zich ook aan bij de complimenten die de aanwezige voorzitter van de Landinrichtingscommissie ongetwijfeld gehoord zal hebben. Het plan wordt nu breed gedragen. Zij zou net als mevrouw Duran nog allerlei dingen kunnen bedenken, maar de provincie maakt niet meer de dienst uit op punten en komma's, maar werkt gebiedsgericht. Het plan past binnen de gemeentelijke bestemmingsplannen en het POP. De commissie heeft heel veel voorlichting gegeven. Er is op dorpsavonden over deelgebieden gesproken. Dit is richtinggevend voor komende landinrichtingsplannen.

Zij heeft de commotie over het landgoed de Linde gemist. Een gemeente moet altijd bij het ontwikkelen van een landgoed de ruimtelijke regels goed afwegen. Het lijkt haar niet nodig dat de stemming er nog door wordt beïnvloed, want er is ruim overleg over geweest met de commissie. Er zijn vele hoorzittingen geweest. Waar dat kon zijn goede regelingen getroffen. De bedenkingen zijn op een correcte manier verwerkt. Het is prettig dat individuen die de moeite nemen te reageren hun moeite nog beloond kunnen zien met

wijzigingen. Het heeft allemaal nog niet zo lang geduurd ook. Het ziet ernaar uit dat de mond- en klauwzeer de stemming niet zal verhinderen.

Zij gaat ervan uit dat de voorziene landschappelijke versterkingen kunnen worden gerealiseerd. Zij verwacht dat de Landinrichtingscommissie daar enthousiast inhoud aan wil geven. Met het stergebied kan de commissie goed uit de voeten. De ervaring is dat dergelijke gebieden redelijk goed ingevuld worden.

Als het landinrichtingsplan is vastgesteld, is dat een gegeven voor iedereen die wat wil in het gebied, ook op het bedrijventerrein Buitenvaart.

De heer BUIJS deelt mee dat het probleem voor de fietsers ten gevolge van de afsluiting van de oversteken van de N48 bekend is. Via de plusplannen van de gemeente wordt getracht tot een optimale verkeersveiligheid te komen.

Mevrouw EDELENBOSCH verzekert dat inspraakreacties altijd soepel worden behandeld. Soms kan men nog zijn voordeel doen met een eigenlijk te laat ingekomen bezwaar. Ter wille van de rechtsgelijkheid is het dan wel beter aan te geven dat het niet binnen de termijn is ontvangen.

Mevrouw DURAN heeft niet de indruk willen wekken dat zij het plan niet goed vindt. Zij staat er helemaal achter dat de totstandkoming voor een belangrijk deel is overgelaten aan de streek. De statencommissie zou echter ook nog kunnen meegeven wat zij belangrijk vindt. Anders hoeft zij zo'n plan eigenlijk helemaal niet te bespreken. Zij vindt het wat flauw als anderen daar dan nog een kat over willen geven.

De heer HORNSTRA heeft zijn huiswerk ook gedaan. Hij heeft bijvoorbeeld een lang gesprek gehad met iemand die geldt als de historicus van het gebied. Die was heel positief over het plan en noemde geen van de punten die mevrouw Duran noemde.

De VOORZITTER stelt vast dat het herinrichtingsplan voldoende is besproken.

12. Statencommissiestuk van 18 april 2001, kenmerk 15/6.12/2001003202, Voortgang gebiedsgericht milieubeleid (jaarrapportage 2000 en actualisatie 2001-2003)

Mevrouw EDELENBOSCH vraagt of de commissie ermee kan instemmen dat de projecten 4, 7 en 16 in uitvoering worden genomen. Indien

dit niet het geval is, moet de uitvoering ervan worden uitgesteld. De rest van het statencommissiestuk kan zonder meer aan de orde komen in de commissievergadering van juni.

De heer VAN DER SCHOOT beschouwt project nummer 4, de fluisterboten op het Leekstermeer, eigenlijk als een verkapte subsidie voor een bedrijf. Hij meent dat een bedrijf een eigen bijdrage moet leveren om het milieu te beschermen.

De heer HOLMAN wilde opmerkingen maken over een aantal projecten. Bij project nummer 4 zet hij vraagtekens, maar hij wil nog niet "nee" zeggen.

De heer BENNING had zijn vragen bij project nummer 7, de riooloverstort Grolloo, maar nu de ROMbijdrage is komen te vervallen moet het project maar doorgaan. Ook een aantal andere projecten in het statencommissiestuk vallen eigenlijk onder bestaand beleid en niet onder nieuw beleid.

De VOORZITTER stelt vast dat dit geen ideale manier is om een statencommissiestuk te behandelen. Zij constateert echter dat de commissie de uitvoering van de projecten 4, 7 en 16 niet wil tegenhouden, onder aantekening dat de heer Van der Schoot een voorbehoud heeft gemaakt bij nummer 4. De rest van het statencommissiestuk komt in de volgende vergadering aan de orde.

13. Sluiting

De VOORZITTER spreekt een woord ter gelegenheid van het afscheid van mevrouw Duran, die enthousiast aan de commissie heeft meegewerkt. Mevrouw Duran heeft vaak een dualistisch element ingebracht in het werk van de commissie. Zij dankt haar voor haar deelname aan en betrokkenheid bij de commissie.

Vervolgens sluit zij de vergadering om 12.21 uur.

JB

TOEZEGGINGEN: Geen.

